

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De ordine dicendorum in hoc tractatu. Et de diuersis acceptionibus huius
nominis iustitia. Pars I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

luntas, bellū necessitas. Idem ad eundem: Bellum geritur ut pacem acquiratur. Esto ergo in bello pacificus, ut eos quos expugnat ad pacis vtilitatem vincendo perducas. Secundū est, ante aggressionem belli diligentem adhibere preparationem in clientulis, municipiis, sumptu & armis. Sen. Longa belli preparatio coelestem affert victoriā. Omnia autē prius experiri, quā armis cetera sapienter decet, iuxta verbum Philosophi. Tullius in lib. de officiis: Cum sint duo genera decertandi: vñ per disceptationē alterū per vim: illud propriū hominis, hoc belluarum: confugiendum est ad posterius, si superiore uti nō licet. Terriū est, nec temerē desperes propter ignauiam, aut propter cupiditatem nimiam confidas: in periculum enim ducit immoderatus amor haberi. Quartū est, plus turpitudinē quā mortē horrere: plus ad honestatem quā ad salutē temporalem & alia cōmoda spectare. Quintū est, copias suas crebris laboribus exercere. Poëta: Virtus semper dant otia mentē. Sextum est, postquā ad bellandū ventum est, hortando bonā indolē erigere, modō laudibus animos afficere, modō admonitionibus desidiā discutere. 2. Machi. Exhortati inde sermonibus bonis valde, de quibus extolli posset impetus, & animi iuuenum confortati statuerunt dimicare & configere fortiter. Septimū est, in concursu ad primos impetus accurrere, inclinatis opem ferre, labentes fuleire. Octauum est habita victoria seruare eos qui nō crudeles fuerunt. Nonum est, fœdera & promissa hostibus seruare: exēplo Reguli, qui tēptus præsinito iuramento quōd rediret, missus est Romā pro captiuis commutandis: qui ut venit, videns captiuos non esse reddendos: cum retineretur ab amicis, ad supplicium redire maluit, quā fidem hosti datam fallere, ut narrat Tull. in lib. de Offi.

Tertia partis principalis de quatuor virtutibus cardinalibus, Tractatus V. De Iustitia.

De ordine diceudorum in hoc tractatu. Et de diuersis acceptionibus huius nominis iustitia.

PARS I.

Iustitia ponitur diuersa acceptione huius nominis Iustitia. Secundō, diuersa eius descriptiones. Terriō, eius commendationes. Quartō, ipsius diuisiones. Quintō, tangerit de opposito ipsius. ¶ Circa primum notandum quōd Iustitia quandoque valde largē sumitur, scilicet pro bonitate secundū hoc dicit Augu. duas partes esse iustitiā, scilicet declinare à malo, & facere bonum. Et super illud Hebræ. 1. Diligisti iustitiā, dicit Glo. Omne bonum. Sic sumitur Matthæ. 6.

Qua

Quæritur primum regnum Dei, & iustitiâ eius. Glo. Iustitia regni est omnia quæ Christus docuit obseruare. Eiusdem 13. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Sic etiam sumitur quum dicimus impium iustificari. Quandoque etiam sumitur nomen iustitiæ minus largè, scilicet pro virtute reddente vnicuique quod suum est, & sic sub iustitia pietas videtur contineri. Quandoque autem sumitur strictius, prout attenditur in infirmitate peccatorum. Sic videtur iustitia esse opposita pietati vel misericordia. Sic samit hoc nomen iustitiâ Bet. dicens: Nullum nomen Dei est quod non sonet aut iustitiam aut pietatem. Et notandum quod iustitia etiam prout est virtus cardinalis, quodammodo generalis est, sicut & prudentia generalis est quo ad directionem. Dirigit enim opera ceterarum virtutum. Iustitia verò generalis est quo ad imperium. Potest enim imperare opera ceterarum virtutum: non sufficit tamen ad exequendum eam vel ad eligendum sine ceteris virtutibus.

De descriptionibus Iustitiæ. PARS II.

Circa secundum, notandum quod Tullius in 1. Rhetor. sic describit Iustitiâ: Iustitia est habitus animi communi utilitate seruata, suam vnicuique tribuens dignitatem. Iustitia multum attendit communem utilitatem. Vnde quandoque punit hominem plusquam meruit propter publicam utilitatem. Tullius: Primum fundamentum iustitiæ est, ne cui noceatur, deinde ut communi utilitati seruiatur. Ambr. in lib. de paradiso: Iustitia magis aliis quam sibi prodest, & utilitates suas negligit, communia emolumenta proponens. Iustitia etiam cuique suam dignitatem tribuit, quia vnicuique tribuit, quod dignum ei est tribui, siue quod ei debetur. Illud autem debitum quandoque est fœdere naturali, quandoque etiam ratione officij, vel prælationis, ut obedientia debetur prælatis: quandoque verò ratione meriti, ut cum pena vel præmium redditur his qui meruerunt. Macrobius dicit, quod iustitiæ est, vnicuique seruare quod suum est. Aug. verò in lib. de lib. arbi. dicit: Iustitiâ quid dicam esse, nisi virtutem qua sua cuique tribuuntur? Et super illud Matth. 5. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiâ, dicit Glo. Iustitia est: sua cuique tribuere, sibi & proximo & Deo. Sene in lib. de 4. Virtutib. dicit: Quid est iustitia, nisi naturæ tacita cõuentio in adiutorium multorum inuenta? Idem in eodem: Iustitia diuina lex est, & vinculum societatis humanæ. Isidor. sic describit eam: Iustitia est ordo & æquitas, qua homo cum vnaquaque re bene ordinatur. ordo dicitur conueniens rei collocatio, vel secundum Anselmum sic describitur: Iustitia est rectitudo voluntatis propter se